

## EL PRIMER TRENADOR DE GARLANDES

Ma. Àngels ANGLADA,  
*Meleagre de Gàdara. Epigrames.*  
Ed. Columna, Barcelona 1993.

Ma. Àngels Anglada deu anys després de la publicació de la seva obra *Les germanes de Safo*, fruit, segons la mateixa autora, d'una tasca feta per plaer, torna a la poesia grega amb la magnífica versió catalana dels *Epigrames* de Meleagre de Gàdara. Ja en aquella obra vam poder assaborir la bellesa i la dolçor d'alguns versos del poeta greco-sirià; ara, però, Ma. Àngels Anglada, que en més d'una ocasió havia manifestat la seva simpatia per la poesia meleagrea, ens n'ofereix un tast molt generós i, realment, esplèndid: 132 poemes aplegats en el llibre editat recentment per Columna sota el títol de *Meleagre de Gàdara. Epigrames*.

Meleagre va néixer entre 140-130 a.C. a Gàdara, la ciutat que ell anomenava l'«Atenes de Síria». Després d'un temps de sojorn a Tir «de nois divins», va passar la seva vellesa a l'illa «amorosa» de Cos, on morí entre els anys 70-60 a.C. Va ésser un home d'estudi, la seva vida va tenir el tracte amb els savis i les Muses l'ornaren amb les gràcies de Menip, com llegim en el poema III.

La seva *Stéphanos* o *Corona*, amb poemes propis i aliens, és la primera antologia de poemes epigramàtics grecs, base indubtable de la coneguda *Antologia Palatina* del segle X, que devem al poeta bizantí Cèfalas. És així que, amb raó, l'autora d'aquesta versió catalana de l'obra de Meleagre ens pot dir d'aquest que és «el primer trenador de garlandes».

L'epigrama, a l'època hel·lenística, havia deixat d'ésser simplement una inscripció poètica sepulcral i votiva per a entrar en uns nous camins i per a obrir-se a aquells temes que la vida, amb les seves nombroses i diverses situacions, podia aportar. Cal·límac, amb la seva extraordinària força creadora, n'és un bon exemple.

Més tard el poeta sirià, en la seva *Corona*, seguiria també aquests nous camins i es faria ressò dels goigs i de les dissorts que envolten la vida de l'home i cantaria, molt especialment, l'alegria dels banquets, el joiós *komos*, i l'amor, amb tot el que aquest sentiment comporta de benaurança i també de defallença. L'amor, el desig i la passió són, de fet, el pretext de la seva lírica i Eros i la seva mare Cipris hi són al·ludits arreu com a personificació mitològica d'aquests sentiments.

Així, ens parla de «les ferides d'Eros» (XVII), de l'«Eros dolç i amarg» (IV, LXI, CIX...), d'«Eros el més bell dels déus» (CX), d'«Eros, el millor cuiner de l'ànima (CXVI) o d'«Eros que donarà llàgrimes ardents» (XXI), o de «Cipris que amb Eros ha engendrat foc» (VI), de «Cipris estimada» (XI) o de «Cipris que llença torxes inflamades d'amor per les dones» (XVIII). Aquests són uns de tants exemples de la presència de l'infant alat i atrevit i de la seva mare «sorgida de les ones de la mar glauca» (VI).

Meleagre, doncs, amb la seva vena poètica i la seva sensibilitat, reflecteix amb finor i elegància les ventures i desventures de l'amor, l'amor sensual, però també l'amor més pur i més sublim. Unes vegades rendeix culte a Zenòfila «flor entre les flors» (XXXI) o a l'«amorosa» Asclepiade (XXV) o a Anticleo «d'ulls tan bonics» (XXIV), o a Heliodora «de bell parlar», la seva preferida, «aquella flor desitjable que l'Hades s'emportà» (XLI, XLVII, LVI...). Altres vegades se sent turmentat pel desig d'alguns nois: Miisc és el «sol resplendent que eclipsa els astres» (C), Cleòbul és «blanc com flor» (XCVIII) i Antíoc ha esdevingut «millor Eros que Eros» (LXXXII).

Els 53 poemes que dedica a les noies i els 42 dedicats als nois són amarats, alguns, de passió corresposta, altres són reveladors de gelosia i d'infidelitat. Per altra banda, la mort i la partença de la persona estimada li inspiren també poemes plens de sinceritat (XIV, CXXIII, CXXVI...) i aquell *animae dimidium meae* horacià, que té els seus precedents en Cal·límac, en Asclepiades o en Teòcrit, el trobem també a Meleagre en el poema LXXXI quan diu que el Notus li ha robat Andràgat, «la meitat de la seva ànima».

No hi manquen altres *topoi* freqüents en la poesia eròtica de l'Antiguitat: el *paraclausiciron* o la «queixa davant la porta tancada» (XIX, XCII) o els retrets a l'alba dolça i alhora amarga (XXVII, XCII, CXVIII...) o la nit, companya de folgances (LI, LII).

Hem de qualificar també d'exquísida la vena poètica i la dolçor que es manifesten en els poemes de temàtica vària i no ens podem estar d'esmentar la composició primera de l'obra, dedicada a Diocles, i que amb el seu esplendorós entrellaçament de flors i de poetes és d'una delicadesa cabdal, delicadesa que la traductora ha sabut transmetre'ns, entrellaçant també ella amb gran habilitat i harmonia els noms sonors dels poetes grecs amb els mots catalans més escaients i més delitosos de la riquíssima garlanda floral.

Així, ressonen en aquesta «garlanda de so harmoniós» versos com «els tibants corimbos de l'heura de Leònidias», «les agulles del pi punxegut de Mnesalcas», «la flor primerenca de la magrana de Menècrates» o «la farigola tendra de Teodòridas».

Ma. Àngels Anglada ha sabut captar de forma admirable la finor, l'elegància i la sensibilitat de la poesia de Meleagre i en aquesta mena d'exercici lingüístic i literari, que és la traducció, ha sabut triar els mots i la forma més adients per a no traïr l'original grec, conscient també que, com deia Carles Riba, traduir és «obeir».

Ha respectat, en la mesura del possible, el nombre de versos de cada «corònide» o composició i, si bé no ha pretès de reproduir el díctic elegíac, ha donat als seus versos un ritme que no desdiu gens de la cadència dels versos de la poesia clàssica greco-latina.

Hem de felicitar, doncs, Ma. Àngels Anglada per aquest llibre que ens fa conèixer i que ens apropa a un Meleagre encisador i que, com diu ella en el pròleg de l'edició, «té un poder de comunicació estètica i afectiva que salta la barrera dels segles».

Dolors Condom i Gratacòs